

Lausunto

31.03.2026

Asia: VN/34874/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne kuntien varautumisen yleistä ohjausta ja seurantaa koskevasta muutosehdotuksesta (10 §)

-

Näkemyksenne vaikuttamistoimielinten aloiteoikeutta ja vanhusneuvoston nimeämistä koskevista muutosehdotuksista (26-28 §)

EETU ry kannattaa lämpimästi ehdotusta, jonka mukaan kunnassa toimivasta ikääntyneiden henkilöiden vaikuttajaelimestä voidaan käyttää myös muuta nimeä kuin vanhusneuvosto. EETU ry on esittänyt yhdessä vanhusasiavaltuutetun kanssa, että vanhusneuvostosta tulisi käyttää nimitystä ikäneuvosto, joka tuo paremmin esille ikääntyneen väestön moninaisuuden.

Lakiesityksessä annettu mahdollisuus nimetä vaikuttamistoimielin myös muulla nimellä on perusteltu. Kunnassa on näin mahdollista nimetä toimielin niin, että kunnan ikääntynyt väestö kokee sen omakseen. Esitetty muutos lisää kunnallisten vanhusneuvostojen autonomiaa ja korostaa ikääntyneiden kuntalaisten moninaisuutta.

EETU ry kannattaa myös vanhusneuvoston sekä nuoriso- ja vammaisneuvostojen kuntalain 23 §:n mukaisen aloiteoikeuden kirjaamista lakiin. EETU ry muistuttaa kuitenkin, että aloiteoikeutta olennaisempaa on vanhusneuvoston mahdollisuus vaikuttaa asioiden valmisteluun varhaisessa vaiheessa. Olennaista on oikea-aikainen ja kattava tiedonkulku vanhusneuvoston, viranhaltijoiden ja päätöksentekijöiden välillä. EETU ry ehdottaa lisäksi, että lakiin lisätään erillinen vanhusneuvostojen aloiteoikeus.

EETU ry ehdottaa, että lakiin kirjattaisiin vanhusneuvostojen oikeus saada puhe- ja läsnäolo-oikeus keskeisimpien lautakuntien ja jaostojen kokouksiin tuomaan alueen tai kunnan ikääntyneitä koskevaa tietoa valmisteluun. Kaikissa kunnissa on tarpeen ryhtyä valmistelemaan vanhusneuvoston

osallistumismahdollisuutta niihin toimitelmiin, joissa käsitellään ikääntyneiden kannalta keskeisiä asioita.

EETU ry on saanut jäsenliittojensa kautta useita yhteydenottoja vanhusneuvostojen vaikuttamismahdollisuuksien epätasa-arvosta kuntien välillä. Yksittäisissä kunnissa on myönnetty erillinen aloiteoikeus neuvostolle, sekä puhe- ja läsnäolo-oikeus olennaisten lautakuntien ja jaostojen kokouksiin. Osassa kunnista taas tällaisia oikeuksia ei ole myönnetty.

Vanhusneuvostoille tehtyjen kyselytutkimusten (mm. Ihmisoikeuskeskus 2021) mukaan vanhusneuvostojen vaikutusmahdollisuuksissa on suuria eroja kuntien välillä. Vanhusneuvostojen tekemien aloitteiden, lausuntojen ja kannanottojen ei ole koettu aina johtavan muutoksiin ja niiden käsittelystä ja etenemisestä ei ole aina saatu ajantasaista tietoa.

Hyvinvointialueiden vanhusneuvostoilla on vanhusasiavaltuutetun, ikäinstituutin ja avoimen hallinnon kyselyn (2023) mukaan kuntien vanhusneuvostoja enemmän oikeuksia osallistua valtuustojen ja lautakuntien kokouksiin. Hyvinvointialueiden vanhusneuvostoista 67 %:lla oli oikeus osallistua aluevaltuuston kokouksiin. Kuntien vanhusneuvostoista vain 20 %:lla oli puheoikeus jonkin lautakunnan kokouksissa.

EETU ry:n mielestä olisi suotavaa, että nyt esitettävät muutokset toteutetaan myös hyvinvointialueiden vanhusneuvostoille vastaavalla tapaa. Tämä vaatisi muutosta lakiin hyvinvointialueista (611/2021, 32 §).

Lisäksi olennaista on, että vanhusneuvosto kokoontuu riittävän usein sekä vanhusneuvoston itsenäinen asema suhteessa muihin vaikuttamistoimitelmiin. Esimerkiksi osassa kunnista tehty vanhus- ja vammaisneuvostojen yhdistäminen on ongelmallista, sillä niissä käsiteltävät asiat ovat sisällöltään ja luonteeltaan erilaisia.

EETU ry pitää lisäksi hyvänä menettelyä, jossa kuntien vanhusneuvostojen jäsenissä on kunnan eläkeläisjärjestöjen edustus. Näin saadaan suora yhteys kunnan, vaikuttamistoimitelinten ja eläkeläisväestöä edustavien yhdistysten välille.

Näkemyksenne konserniohjetta koskevasta muutosehdotuksesta (47 §)

-

Näkemyksenne kirjanpitoa ja toimintakertomusta koskevistä muutosehdotuksista (112 ja 115 §)

-

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista

-

Muut huomionne esitysluonnoksesta

-

Kallinen Aaron
Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry – Pensionärsförbundens
intresseorganisation PIO rf